

POKAZY FILATELISTYCZNE

Z OKAZJI

60-LECIA KOŁA TERENOWEGO NR 24
POLSKIEGO ZWIĄZKU FILATELISTÓW
W CZECHOWICACH-DZIEDZICACH

23 października 2013 r. - 8 listopada 2013 r.
Galeria ExLibris w Filii Nr 10 Miejskiej Biblioteki Publicznej

12 listopada 2013 r. - 29 listopada 2013 r.
Galeria w Miejskim Domu Kultury

POKAZY FILATELISTYCZNE
WSPÓŁFINANSOWANE ZE ŚRODKÓW
BUDŻETU GMINY CZECHOWICE-DZIEDZICE

Czechowice-Dziedzice
Miasto z zapatem

Organizatorzy:

Zarząd Koła Terenowego Nr 24 Polskiego Związku Filatelistów
w Czechowicach-Dziedzicach w składzie Łukasz Kuś - Prezes, Kazimierz
Widuch - Sekretarz, Edward Filapek - Skarbnik

Opracowanie katalogu:

Łukasz Kuś, Janusz Manterys, Wojciech Lewandowski

Projekt datownika okolicznościowego:

Łukasz Kuś

RYS HISTORYCZNY KOŁA TERENOWEGO NR 24 POLSKIEGO ZWIĄZKU FILATELISTÓW W CZECHOWICACH-DZIEDZICACH

Zainteresowanie filatelistyką na terenie gminy Czechowice-Dziedzice sięga do lat międzywojennych, ale dopiero lata powojenne skupiły grono entuzjastów, którzy już w 1950 roku zgłaszali swoje członkostwo w Oddziale Polskiego Związku Filatelistów w Katowicach. Szczególną aktywnością wykazał się Józef Janusz, który uzyskał upoważnienie do założenia Koła. W dniu 8 stycznia 1953 roku odbyło się pierwsze oficjalne zebranie założycielskie Koła Miejskiego Polskiego Związku Filatelistów. Pierwszą siedzibą Koła, stała się świetlica dzisiejszej Szkoły Podstawowej Nr 5. Do Zarządu zostali wybrani: Józef Janusz, Rudolf Gilman, Władysław Krywult oraz Marian Witkowski, który został pierwszym Prezesem Koła.

Pierwsze lata działalności Koła były przepełnione entuzjazmem, ale również licznymi nieporozumieniami. Nad Kołem zawisła nawet groźba jego rozwiązania. W marcu 1965 roku doszło jednak do przełomu. Na Nadzwyczajnym Walnym Zebraniu został wybrany nowy Zarząd, a jego Prezesem został Rudolf Gilman. W tym samym roku Koło organizuje I Pokaz Znaczków Filatelistycznych i Etykiet Zapałczanych. Pokaz cieszył się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców gminy Czechowice-Dziedzice. Po kolejnej zmianie Zarządu, na czele którego stanął Arnold Bogacz rozwinięto kampanię propagandowo-werbunkową. Do Koła napłynęło wielu nowych członków.

W październiku 1966 roku zorganizowano II Pokaz Znaczków i Etykiet Zapałczanych, który w szczególności wśród młodzieży, cieszył się dużym zainteresowaniem. Dzięki przychylności Dyrekcji Walcowni Metali „Dziedzice”, nasze Koło znalazło nową siedzibę, którą na długie lata stał się Dom Kultury „Walcownia”.

W 1968 roku z okazji 15-lecia istnienia Koła odbył się III Pokaz Znaczków i Etykiet Zapałczanych oraz wydane zostały okolicznościowy kasownik i koperta zaprojektowane przez naszego członka Edwarda

Brzeskiego. Koło przeżywało wówczas swój najlepszy okres. Liczba członków Koła wynosiła wówczas ok. 100 osób.

Nasi członkowie aktywnie uczestniczyli w wielu wystawach filatelistycznych, na których prezentowali swoje zbiory, a o ich wysokim poziomie świadczyły liczne nagrody i wyróżnienia.

W kwietniu 1970 roku na terenie gminy Czechowice-Dziedzice zorganizowano I Oddziałową Wystawę Filatelistyczną, która do dzisiaj pozostaje największym sukcesem naszego Koła. Z okazji wystawy wydane zostały okolicznościowy kasownik i koperta zaprojektowane przez naszych członków, odpowiednio przez Edwarda Brzeskiego i Bolesława Panka. Na wystawie swoje zbiory pokazali nasi filateliści, ale także filateliści z Bielska-Białej, Katowic oraz Warszawy. Najaktywniejszym wystawcą był Stanisław Chanek, który pokazał zarówno znaczki jak i etykiety zapalczane. Piękne zbiory pokazali również Henryk Skowron i Józef Biernot.

W latach 1969-1975 Prezesem naszego Koła był Jerzy Zyzański. Kolejnym Prezesem naszego Koła był Edward Brzeski, który dzięki swojemu talentowi plastycznemu, upamiętnił wieloletnią działalność naszego Koła, wypełniając kolejne karty Księgi Pamiątkowej.

Z upływem lat zainteresowanie filatelistyką systematycznie malało. Kolejne Koła zakładowe kończyły swoją działalność filatelistyczną. Tylko nasze Koło przetrwało skutki upływu lat i dotrwało jednego z największych jubileuszy spośród wszystkich kół w strukturze Polskiego Związku Filatelistów. W tym roku obchodzimy 60-lecie, możemy być z tego dumni.

Wszystkim, którzy są wierni idei zbieractwa życzę wytrwałości, a naszemu Kołu doczekania kolejnych jubileuszy.

POCZTA W CZECHOWICACH I DZIEDZICACH DO 1918 ROKU

1. FUNKCJONOWANIE POCZTY PRZED URUCHOMIENIEM URZĘDU POCZTOWEGO

Uruchomienie urzędu pocztowego w Dziedzicach nastąpiło w 1869 roku jednak świadczenie przez pocztę regularnych usług pocztowych nastąpiło znacznie wcześniej. W 1744 roku zaczął funkcjonować w Bielsku urząd pocztowy, dla którego Czechowice, Dziedzice i inne sąsiednie miejscowości znalazły się w jego okręgu doręczeń. Świadczy o tym pochodząca z pierwszej połowy XIX wieku korespondencja (Ryc. 1). Przekazanie korespondencji do urzędu pocztowego w Bielsku odbywało się za pośrednictwem listonoszy. Na poczcie dominował w tym czasie transport dyliżansowy.

Ryc. 1. List nadany w 1837 roku w Czechowicach za pośrednictwem urzędu pocztowego w Bielsku. W okresie przedznaczkowym nadawca listu zobowiązany był do zapisania w jego górnej części miejsca nadania.

Dużym przełomem w działalności poczty było wprowadzenie komunikacji kolejowej. Dziedzice uzyskały połączenie kolejowe z Bielskiem i Boguminem w 1855, z Oświęcimiem w 1856, a z Krakowem w 1858 roku. Od tego momentu przesyłki nadane w Dziedzicach i okolicznych miejscowościach przekazywane były do pociągów za pośrednictwem ekspedycji pocztowo-kolejowej na dworcu w Dziedzicach. Na trasie do Krakowa i Wiednia kursowały wówczas ambulanse pocztowe zwane Jeżdżącymi Urzędami Pocztowymi. Charakter ówczesnych kursów pocztowych dobrze oddaje zarządzenie pochodzące z Dzienników Urzędowych Ministerstwa Poczty w Galicji (Ryc. 2).

1. Die Verbindungs - Fahrten zwischen dem Postamte Biała und dem Bahnhofe in Bielitz.

a) Deckelwagen - Fahrten.

Vom Postamte 4 Uhr 40 M. NMTgs. im Bahnhofe 4 " 50 " "	Vom Bahnhofe 7 Uhr 45 M. Abends im Postamte 7 " 55 " "
Zum Zuge Nr. 634 nach Dziedzitz, resp. zum Zuge Nr. 1 und Nr. 9 aus Wien und Nr. 12 aus Krakau.	Vom Zuge Nr. 634 aus Dziedzitz, resp. vom Zuge Nr. 9 aus Wien und Nr. 11 aus Krakau.

b) Cariol - Fahrten.

Vom Postamte { Nr. 1. 5 Uhr 40 M. Früh Nr. 2. 8 " 45 " "	Vom Bahnhofe { Nr. 1. 7 Uhr 45 M. Früh Nr. 2. 10 " 20 " VM.
im Bahnhofe { Nr. 1. 5 " 50 " " Nr. 2. 8 " 55 " "	im Postamte { Nr. 1. 7 " 55 " Früh Nr. 2. 10 " 30 " VM.

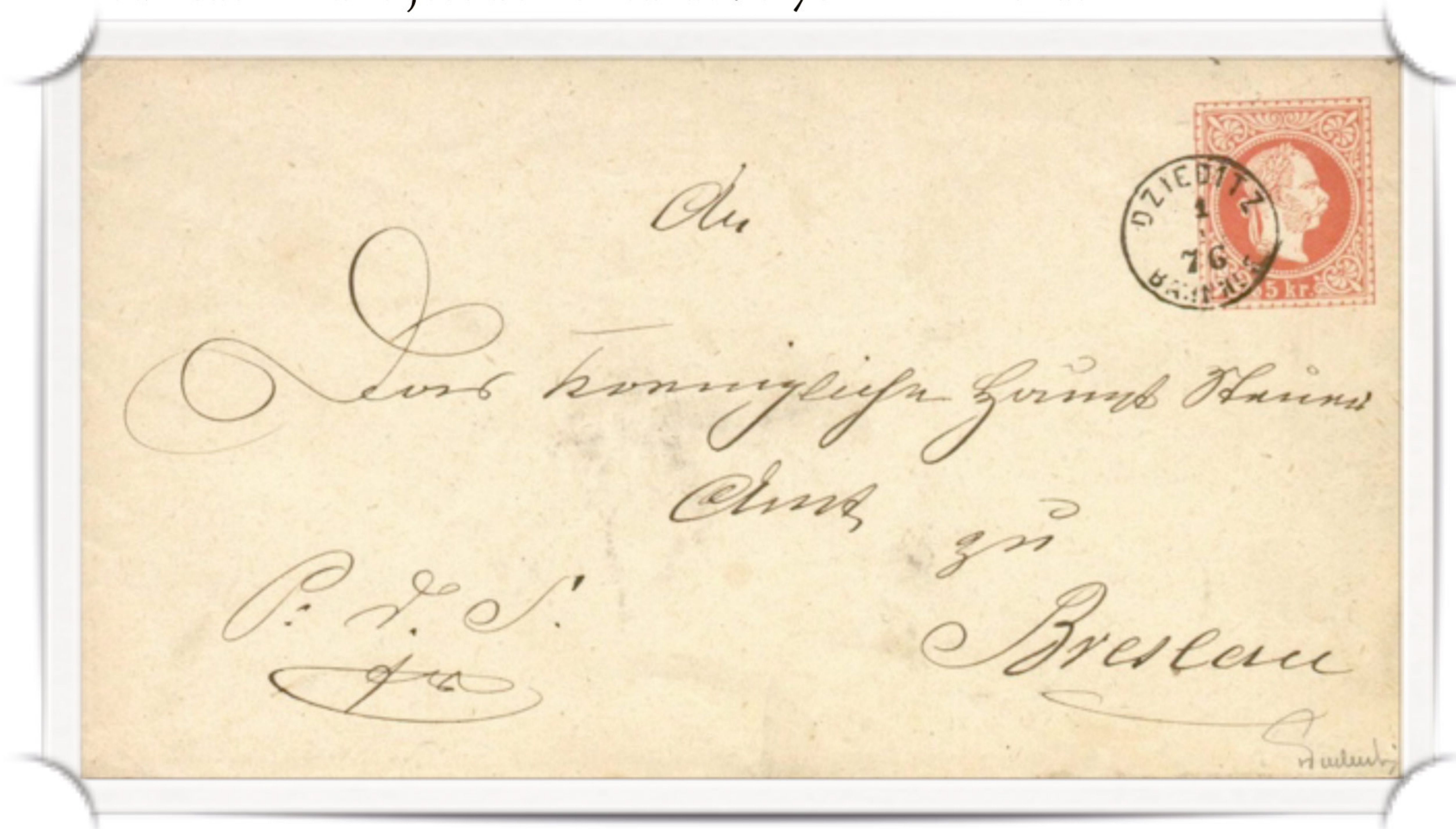
Ryc. 2. Kursy pocztowe do Dziedzic nawiązujące do ambulansów pocztowych kursujących do Wiednia i Krakowa

2. POWSTANIE PLACÓWKI POCZTOWEJ W DZIEDZICACH W 1869 ROKU

Pocztą w Dziedzicach została uruchomiona na dworcu kolejowym w 1869 roku, w okresie „rewolucji pocztowej” na Śląsku Cieszyńskim. W roku tym na ww. obszarze powstało 20 nowych placówek pocztowych. Liczba ta przewyższała liczbę placówek wcześniej istniejących. Pocztą w Dziedzicach miała rangę prywatnej ekspedycji pocztowej, która podlegała Dyrekcji Poczty Brnie, a od 1911 roku Dyrekcji Poczty w Opawie. Należy dodać, że w XIX wieku poczty państwowe znajdowały się jedynie w większych miastach.

3. PAMIĄTKI PO AUSTRIACKIEJ POCZCIE W DZIEDZICACH

Pocztą austriacką przez prawie 50 lat funkcjonowania w Dziedzicach pozostawiła po sobie odciski licznych typów stempli pocztowych oraz nalepki przeznaczone do oznaczenia listów poleconych lub adresów przesyłkowych paczek. Wraz z uruchomieniem placówki pocztowej wprowadzono do użycia tzw. stempeł napastrkowy o średnicy 18 mm (Ryc. 3). Wprowadzenie ww. stempli związane było z przekonaniem władz pocztowych, że stemple o tak małej średnicy odcisnięte na znaczkach przedstawiających cesarza w medalionie wyglądają niezwykle estetycznie. Użycie stempla napastrkowego w Dziedzicach znane jest do końca lat 70-ych XIX wieku.

Ryc. 3. Najstarszy datownik pocztowy stosowany przez pocztę w Dziedzicach użyty na przesyłce z 1876 r.

W kolejnych latach stosowano datowniki przedstawione poniżej.

Używany na początku lat 80-tych XIX wieku

Używany na początku lat 80-tych XIX wieku,
znany z 1. lub 2. numerem ekspedycji

ø 28 mm - znany z lat 1886 – 1901

ø 26 mm – znany z lat 1886 – 1903

Znany z przełomu XIX i XX wieku

Datowniki z wyróżnikami literowymi wprowadzone do użycia w 1911 roku

Datownik z wyróżnikami literowymi „a”, „b” i „c” – został wprowadzony do użycia pod koniec I wojny światowej

POSTANWEISUNG auf PRZEKAZ POCZTOWY na		31 K 25 h	Raum zum Aufkleben der Briefmarken Miejsce do przyklepiania znaczków pocztowych
<i>Dreissigzettel</i>		K 25 h	
an do	<i>Herrn</i>		
in w	<i>Alfred Nitsch,</i>		
Straße, Hausnummer ulica i liczba domu	<i>Alexanderfeld by Bielitz</i> <i>Nr 82</i>		
letzte Post (Land) ostatnia poczta (kraj)			
Die stark umrahmten Rubriken sind vom Absender auszufüllen Silnie zakreślone rubryki ma wypełnić nadawca			
Annahmenummer Nr. przyjęcia	Aufgabetag Dzień nadania	Bezirksstempel Pieczęć okręgu dyr.	Unterschrift des Postbeamten Podpis urzędnika pocztowego
458			<i>Ha</i>
d. p.			

Ryc. 4. Przekaz pieniężny nadany w Dzierżycach w 1918 roku, ostemplowany stemplem okręgowym XI/34. Liczba rzymska oznacza numer okręgu pocztowego właściwy dla Śląska Austriackiego, liczba arabska oznacza numer urzędu pocztowego według kolejności alfabetycznej. Przekaz ofrankowano znaczkiem z dziurkowaniem firmowym firmy Vacuum Oil.

Ryc. 5. Adres przesyłkowy paczki nadanej w Dziedzicach w 1918 roku. Na dokumencie użyto nalepki o potrójnej numeracji. Liczba 170 oznacza numer okręgu pocztowego, liczba 2160 to numer podokręgu pocztowego. Dane te potrzebne były do obliczenia opłaty pocztowej. Numer 15 oznacza kolejny numer paczki.

4. AUSTRIACKA POCZTA W CZECHOWICACH

Poczta w Czechowicach została uruchomiona 1 czerwca 1907 roku. Z okresu funkcjonowania w mieście poczty austriackiej znany jest tylko jeden datownik pocztowy prezentowany poniżej.

Ryc. 6. Przekaz pieniężny nadany w Czechowicach w 1918 roku. Dla potwierdzenia kontroli został na nim odcisnięty stempel okręgowy XI/26.

5. AUSTRIACKA POCZTA W ŻEBRACZEJ

Poczta w Žebracze została uruchomiona 1 lipca 1914 roku, a w dniu 19 kwietnia 1915 roku została zlikwidowana.

STEMPLE OKOLICZNOŚCIOWE STOSOWANE W URZĘDZIE POCZTOWYM W CZECHOWICACH-DZIEDZICACH

„TYDZIEŃ LISTÓW”
Piszcie wszyscy do wszystkich

57 636

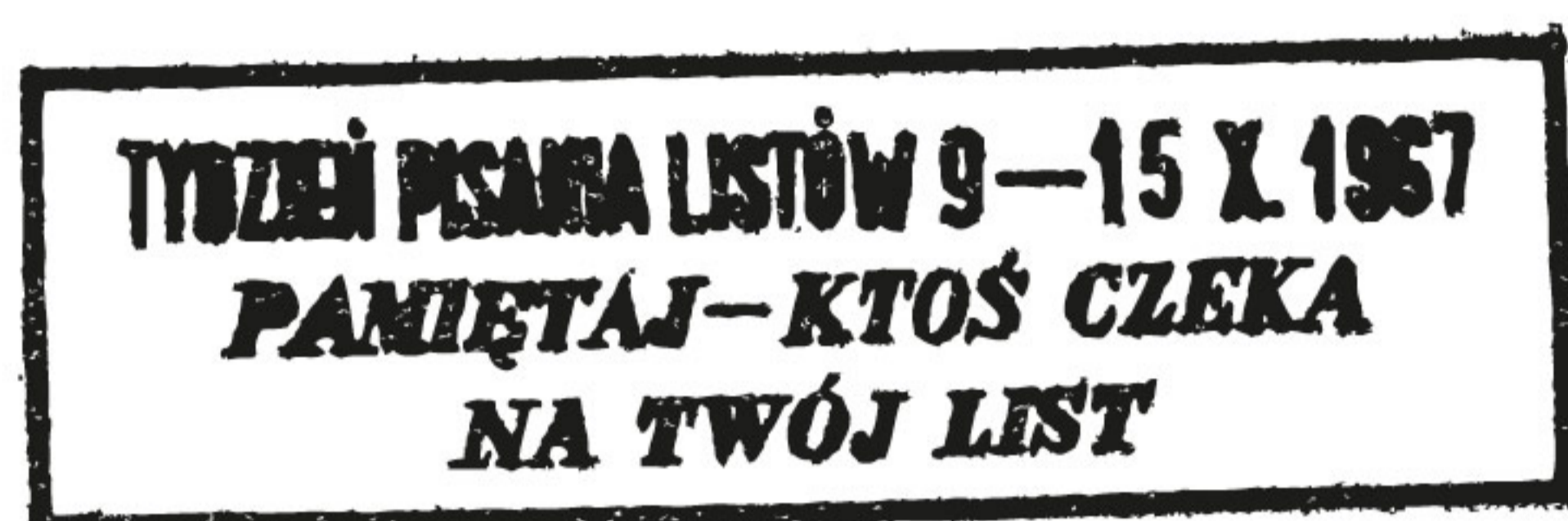
"TYDZIEŃ LISTÓW"

Piszcie wszyscy do wszystkim

Wymiary: 78x13 mm

Kolory stosowane: czarny, czerwony

Stempel dodatkowy, nie służący do kasowania znaczka

67 684

Tydzień pisania listów 8-15.X.1967

Pamiętaj - ktoś czeka na twój list

Wymiary: 79x24 mm

Okres stosowania: 8-15.X.1967

Stempel dodatkowy, nie służący do kasowania znaczka

68 509

75 lat ruchu filatelistycznego

XV lecie Koła nr 7

III pokaz znaczka pocztowego

Wymiary: 50x30 mm

Okres stosowania: 21-28.IV.1968

Stempel dodatkowy, nie służący do kasowania znaczka

70 086

WYSTAWA FILATELISTYCZNA

Wymiary: Ø 44 mm

Okres stosowania: 12-19.IV.1970

Stempel ręczny z wymienną datą

60 lat Koła Terenowego
Polskiego Związku Filatelistów
Czechowice-Dziedzice
Wymiary: Ø 40 mm
Okres stosowania: 22.X-19.XI.2013

EKSPONATY POKAZALI:

1. EDWARD FILAPEK

"KONIE" - ZNACZKI

"JACHTY" - ZNACZKI

2. ALFONS MYNARSKI

"RELIGIA" - ZNACZKI

3. KAZIMIERZ WIDUCH

"CZECHOWICE-DZIEDZICE" - ETYKIETY GABINETOWE

"SZWAJCARIA" - ETYKIETY GABINETOWE

4. JERZY ZYZAŃSKI

"PONTYFIKAT JANA PAWŁA II" - ZNACZKI

SPONSORZY:

